

ВАСЕЦЬКА Л.І.,

кандидат педагогічних наук,

доцент,

доцент кафедри мовної підготовки ЗДМУ,

м. Запоріжжя, Україна

МОРОЗОВА О.В.,

кандидат медичних наук,

доцент, доцент кафедри нормальної фізіології ЗДМУ,

м. Запоріжжя, Україна

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НЕМОВНОМУ ВНЗ

У статті аналізується сутність сучасних педагогічних технологій. Досліджено й описано концептуальні теоретико-методологічні основи інноваційних освітніх технологій. Представлено структурні компоненти поданих до розгляду технологій і визначено особливості їх використання у навчальному процесі немовних ВНЗ України. Обґрунтовується необхідність інтегрованого використання ефективних педагогічних технологій для досягнення високої результативності й успішності освітнього процесу.

Ключові слова: *інноваційні освітні технології, методологічний підхід, концептуальні засади, «вальдорфська педагогіка», «карта інтелекту», «кейс-стаді», «мозковий штурм», «ТРВЗ», «сінектика».*

В статье анализируется суть современных педагогических технологий. Исследуются и описываются концептуальные теоретико-методологические основы инновационных образовательных технологий. Представляются структурные компоненты предложенных к рассмотрению технологий и определяются особенности их использования в учебном процессе неязыковых вузов Украины. Обосновывается необходимость интегрированного использования эффективных педагогических технологий для достижения высокой результативности и успешности образовательного процесса.

Ключевые слова: *инновационные образовательные технологии, методологический подход, концептуальная основа, «вальдорфская педагогика», «карта интеллекта», «кейс-стади», «мозговой штурм», «ТРИЗ», «синектика».*

The article deals with the process pedagogical's technologies of development in the world educational environment. The concepts «innovations», «innovational educational technology», «pedagogical technologies» are analyzed.

The author researches and describes the conceptual theoretical and methodological bases of innovative educational technologies, determines the constituents of these technologies.

Attention is payed to the role, functions of pedagogical technologies and its practical using in educational process of the non-linguistic universities in Ukraine.

In the article are pointed the basic methodological principles of modern pedagogical technologies which are the principle of integrity, variability, interactivity, fundamentalism, professional orientation, informatively-technological support. It is recommended to review the new pedagogical technologies like didactical system, the

basis of its popular methodological principles - system, humanistic, axiomatic, communicative and cognitive.

In the article a special attention is paid to the research of the next pedagogical innovation like «Waldorf School», «mind map», new methods «six thinking hats», «case-study», educational technologies «brain storm», «the theory of the solving problems», «synectics». The main direction of the modern pedagogical technologies and its practical using for achieving high results in educational environment is determined in the article.

Key words: *innovational educational technology, methodological approach, conceptual base, «Waldorf School», «mind map», «six thinking hats», «case-study», educational technologies «brain storm», «the theory of the solving problems», «synectics».*

Постановка проблеми. Сьогодні Україна здійснює перехід до нової парадигми вищої освіти, зорієнтованої на підготовку фахівців відповідно до Європейських освітніх стандартів. Основними поняттями нової парадигми освіти стали – комунікативність, інтерактивність, автономність навчання (модулі), самостійна робота студентів, диференціація й індивідуалізація навчального процесу, а також безперервна і перспективна освіта. З цією метою здійснюється модернізація освітньої діяльності у контексті глобалізації та інтеграції до єдиного європейського освітнього простору.

Усе це вимагає пошуку й освоєння інноваційних педагогічних технологій та прогресивних форм і методів навчання студентів, упровадження результатів передових світових наукових шкіл у практику викладання дисциплін ВНЗ України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомим внеском у дослідження даної проблематики стали наукові праці таких провідних вітчизняних і зарубіжних дослідників-педагогів, як Дичківська І.М., Селевко Г.К., Давиденко Т.М., Фоменко В.Т., Володько В.М., Гладуш В.А., Бондаренко В.В., Ланских М.В., Бондаренко Ю.В., Сисоєва С.О., Пехота О.М., Маєрович М.І., Сибірська М.П., Хелл Л., Зіглер Д., Альтшуллер Г.С., Шапіро Р.Б., Є до Боно, Ретивих М.В., Панькова Н.М., Кабанова Н.М., Давидов В.В., Занкова Л.В., Ельконі Д.Б., Антюхов А.В., Азітова Г.Ш., Пугачов В.П. та ін.

Дослідниками проаналізовано сутність понять «педагогічні технології» (Пехота О.М., Сисоєва С.О., Зязюн І.А. та ін.), «інноваційна технологія навчання» (Селевко Г.К., Беспалько В.П., Гончаренко С.І. та ін.); розглянуто основні етапи розвитку педагогічних технологій у світовому освітньому просторі (Оконь В., Пехота О.М., Кіктенко А.З., Любарська О.М.); описано основні цілі, функції і зміст сучасних технологій навчання у професійній вищій школі, запропоновано класифікації навчальних технологій (Беспалько В.П., Селевко Г.К., Янушкевич Ф., Борисова Н.В., Романовський А.Г. та ін.); визначено нестандартні методи організації й активізації творчого мислення у рамках інноваційних педагогічних підходів до освітнього процесу (Панькова Н.М., Кабанова Н.Н., Ретивих М.В., Фомін Н.В., Антюхов О.В., Азітова Г.Ш., Костюкевич Є.Ф., Іонова О.М. та ін.); виділено філософський фундамент сучасних педагогічних технологій (Махмутов М.І., Кондратюк О.П., Гусинський Є.М., Турчанинова Ю.І. та ін.); описано технології розвивального, проблемного, особистісно-орієнтованого, комп'ютерного, програмованого, дистанційного навчання тощо (Володько В.М., Гладуш В.А., Макшанов С.І., Махмутов М.І., Іванов В.Ф., Крилов І.В., Підласий І.П., Вагіна М.В., Бондаревська К.В., Давидов В.В. та ін.); запропоновано нову модель дослідницького університету інноваційного типу (Панькова Н.М., Кабанова Н.М.).

Проте актуальною залишається проблема узагальнення цих різноманітних педагогічних технологій, оскільки викладачам ВНЗ необхідно знати теоретико-методологічні основи якісного різноманіття освітніх технологій, особливості їх ефективного використання у навчальному процесі.

Зміст поняття «педагогічні технології» став активно досліджуватися ще із середини 60-х років ХХ ст. Наслідком цього дослідження стало багатофункціональне тлумачення цього поняття. Наприклад, на сьогодні існує більш ніж 300 визначень поняття «педагогічні технології». Останнім

часом педагогічну технологію розуміють як нові наукові підходи до аналізу й організації навчального процесу («технологія навчання», «технологія навчального процесу», «освітня технологія»).

Процес розвитку педагогічних технологій у світовому освітньому просторі умовно поділяють на три етапи, кожен з них характеризується тією або іншою домінуючою тенденцією. Детальну характеристику й аналіз цих етапів подано у працях Пехоти О.М., Кіктенко А.З., Любарської О.М. [1].

У науково-методичній літературі часто зустрічаємо поняття «інноваційні педагогічні технології» або «сучасні нові освітні технології». Слідом за більшістю педагогів і психологів вищої школи визначимо педагогічну технологію як засіб реалізації змісту навчання, передбаченого навчальними програмами, як систему форм, методів і засобів навчання, що забезпечують найбільш ефективно досягнення освітніх цілей [2, с. 16].

І, насамкінець, кілька слів про контент поняття «інновація». Термін «інновація» (лат. *innovation*, оновлення) означає процес, результатом якого є новий якісний продукт (система, технологія, товар чи послуга), у нашому випадку таким продуктом є нова педагогічна технологія. Пошук шляхів удосконалення освітніх систем через інноваційні педагогічні технології може йти, за словами В.В. Бондаренко та інших дослідників, за кількома напрямками розробки наступних концепцій: 1) оптимізації навчального процесу; 2) розвитку начального процесу» 3) розвитку навчального закладу, його реструктуризації та реформування; 4) формування нового типу навчального закладу; 5) використання у навчальному процесі інформаційних технологій [2, с. 47].

За своєю природньою сутністю інноваційний процес – це процес, який охоплює весь цикл перетворення наукового знання, наукових ідей, відкриття та винаходів у інновацію, що уможлиблюється лише за наявності умов для творчого процесу та використання нових методик.

Метою статті є аналіз теоретико-методологічних основ сучасних педагогічних технологій та опис особливостей використання інноваційних освітніх технологій у навчальному процесі немовних ВНЗ України.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку вищої освіти в Україні спостерігаємо формування нової моделі навчального процесу у нефілологічних вищих школах. Ця модель створює умови для підготовки фахівців, спроможних вирішувати професійні проблеми, ставити нові завдання й пропонувати варіанти їх вирішення. Нова модель навчального процесу орієнтована на активну модернізацію освіти, підвищення якості освіти, більш ефективне використання навчального часу і забезпечення потреб кожного студента відповідно до його індивідуальних можливостей та засвоєння ним нових технологій професійної діяльності. Звідси актуальним є використання нових педагогічних технологій, які зорієнтовані на стимулювання творчих здібностей студентів, підсилення їхньої мотивації до навчання, на самовдосконалення власних знань, умінь та навичок, на науковий пошук. За словами Панькової Н.М., нова модель навчального процесу дозволить сприймати нове знання не як чуже й насаджуване ззовні, і, тому, неприйнятне, а як самотійно отримане й пережите, а тому зрозуміле, і як наслідок, це знання буде використовуватися [3; с. 139].

Нові педагогічні технології можуть бути подані як взаємозв'язана дидактична система. Підґрунтям такої системи є відомі методологічні підходи: системний, гуманістичний, аксіоматичний, особистісно-діяльносний, когнітивно-комунікативний та ін. Сучасна дидактична система вищої школи концептуально спрямована на модульне, контекстне, проблемне й коопераційне навчання. Така спрямованість зумовлена базовими принципами сучасних освітніх технологій: дидактична доцільність, системність, концептуальність, відтворюваність, індивідуальність, проблемність, креативність, оптимальність, результативність.

Слід зазначити, що активно використовуються у навчальному процесі ВНЗ і розвиваються ті нові педагогічні технології, які виконують, у першу чергу, гуманістичну, розвивальну, методичну і проектну та конструювальну функції, по-друге, які вибудовують навчальний процес на «суб'єктно-суб'єктних» відношеннях і здатні успішно реалізовувати навчально-професійні завдання незалежно від освітнього рівня соціально-професійної спільноти. Антюхов А.В. зазначає, що такі технології спираються на принципи цілісності, варіативності, інтерактивності, фундаменталізму, професійної спрямованості, інформаційно-технологічної підтримки [4, с. 38].

Ми приєднуємося до висновків Антюхова А.В., Ретивих М.В., Фоміна Н.В. [4] щодо домінуючої концептуальної основи інноваційних освітніх технологій – теорії особистісно-розвивальної освіти. Базисними складовими цих технологій навчання є наступні концепції: особистісно-орієнтована і особистісно-діяльнісна (Занкова Л.В., Ельконі Д.Б., Бондаревська К.В., Якіманська І.С., Ягупов В.В. та ін.); індивідуально-диференційована (Макшанов С.И., Азітова Г.Ш.); ігрова (Тимченко Н.С., Пугачов В.П); розвивальна (Давидов В.В., Дичківська І.М.); проблемна (Махмутов М.І); модульна (модульно-рейтингового), інформаційно-технологічна (Іванов В. Ф., Мелешенко О. К.); програмована (Басов Н.В., Скінер Б.Ф., Альтшуллер Г.С., Шапіро Р.Б.); дистанційна (Кукушин В.С., Крилов І. В.); когнітивна (Бершатський М.Є., Альтшуллер Г.С.) [5-21].

Провідною ідеєю сучасної дидактики вищої школи є пізнання дисципліни ВНЗ за допомогою спілкування, яке ґрунтується на взаєморозумінні між педагогом і студентом. Щоб досягти взаєморозуміння зі своїми студентами сучасному викладачеві необхідно володіти усім інструментарієм нових методів навчання, які б дозволяли надати особливу увагу цілісності особистості студента і сприяли б максимальній реалізації його можливостей на практиці, які б були націлені на досягнення особистісно-професійних якостей через самоактуалізацію й

самовиховання. Такий гуманістичний підхід до особистості студента взято за основу особистісно-орієнтованої технології навчання. Головна відмінність між особистісно-орієнтованою технологією навчання та традиційною саме у тому, що суб'єктно-об'єктні відношення замінено на суб'єктно-суб'єктні. Технологія особистісно-орієнтованого навчання стала сьогодні альтернативою технології традиційного навчання і, безумовно, є актуальною і перспективною. Вона принципово відрізняється від традиційних наборів приватних парадигм, які розкривають уявлення про цілі, зміст і процес виховання й навчання. Концепція особистісно-орієнтованої технології навчання полягає в організації навчального процесу, розробці й упровадженні відповідних педагогічних технологій, пропускаючи їх через призму особистості студента – через його потреби, мотиви, здібності, активність, інтелект та інші індивідуально-психологічні особливості.

Близькими до особистісно-орієнтованого навчання за своєю філософією освіти є ігрові освітні технології. Н.Ф.Тализіна зазначала, що гра як метод навчання використовується у таких випадках, як 1) самостійна технологія для освоєння поняття, теми і, навіть, розділу навчального предмета; 2) елемент більш загальної освітньої технології; 3) вид заняття або його частина; 4) технологія позааудиторної роботи [22].

Поняття «ігрові педагогічні технології» уключає досить велику групу методів й прийомів організації навчального процесу у формі різноманітних педагогічних ігор. Головна відмінність педагогічної гри від гри взагалі – конкретна постановка мети навчання і передбачення педагогічного результату. Педагогічна гра вимагає дотримання певних етапів з використанням ігрових ситуацій та прийомів, які стимулюють навчально-пізнавальну діяльність студентів. Особливим аспектом педагогічної гри є наявність у студентів-учасників відчуття протиріччя між свободою їхніх дій і необхідністю дотримання певних правил і умов, які

мають бути виконано. Обов'язковою рисою навчальної гри є її евристичність і креативність.

На наш погляд, концептуальні основи цієї технології чітко й глибоко розкрито у «вальдорфській педагогіці» («вальдорфська школа») [22-24]. Її засновником став Рудольф Штейнер (1861 -1925 рр.). Р. Штейнер утілює у цій школі розроблене ним філософське вчення – *антропософію*, відповідно до якого розвиток здібності до пізнання приводить людину до досконалості. Утворившись на початку століття, «вальдорфська педагогіка» останнім часом переживає друге народження. Про неї можна прочитати у періодиці, в останніх наукових статтях з педагогіки й психології. «Вальдорфська педагогіка» є одним із різновидів утілення ідей "вільного виховання" й "гуманістичної педагогіки", що є особливостями сучасних ігрових технологій. Вона може бути схарактеризована як система самопізнання й саморозвитку індивідуальності за умов партнерства викладача і студента. Концептуальні положення технології - важливість не результату, а процесу. Вільне виховання й навчання, без примусу, насильства духовного й тілесного, відмова від влади над тим, кого ми навчаємо. Свобода як засіб виховання. Свобода навчання, виховання та творчості, що ми і спостерігаємо під час утілення педагогічних ігор. Головна мета цієї педагогіки – розвивати новий спосіб пізнання. Завдання ігрових освітніх технологій – це відбиток завдань «вальдорфської школи», а саме, розвивати здібності, а не збирати знання.

Сучасні прихильники цієї течії педагогіки наголошували, що ігрові освітні технології розвивають здібності до пізнання й формують досконалу особистість. Педагогічна гра являє собою основу для саморозвитку й індивідуального підходу до особистості кожного учня, вільного відношення до навчання, без примусу, розвиваючи природні задатки кожного, виховання й навчання адаптують до особистості, культ творчості засобами мистецтва. Як ми бачимо, ігрові технології пропонують не тільки своєрідні набори видів ігор (рольові, операціональні, психологічні, логічні,

імітаційні та ін.), прийомів та нових уявних ситуацій, а й оновлену парадигму вищої освіти.

Нашу увагу привернула значна кількість освітніх технологій нового покоління для реалізації пізнавальної й творчої активності студентів. Останнім часом у вітчизняних колах освітян, у науково-методичних літературі активно обговорюється проблема розвитку пізнавального інтересу студентів до непрофільних дисциплін немовних ВНЗ України, проблема підвищення мотивації до вивчення курсів за вибором або дисциплін гуманітарного циклу, які викладаються у нефілологічних вищих школах з метою підвищення загального освітнього рівня або закладення загального фундаменту освітнього базису у студентів. Для вирішення цього питання пропонується використання когнітивних освітніх технологій, які називають освітніми технологіями майбутнього. Пріоритетними принципами цих технологій є індивідуалізація й диференціація процесу навчання. До таких інноваційних технологій належать технології «карта інтелекту» (з англ. mind map – карта інтелекту), метод «6 капелюхів мислення» (з англ. Six Thinking Hats) і метод «кейс-стаді» (з англ. Case method/case-study – метод конкретних ситуацій/метод ситуаційного аналізу) [25-28].

Інтелект-карта – це розробка Тоні Бюзена, видатного письменника, лектора й консультанта з питань інтелекту, психології навчання й проблем мислення [25]. Підґрунтям технології «карти інтелекту» є теорія радіантного мислення, центральною ідеєю якої є уявлення і подання за допомогою візуалізації процесу мислення. За способом побудови карта є віддзеркаленням асоціативного мислення. Як наслідок - у методиці роботи з інтелект-картами активно використовується прийом «асоціативний ланцюг». Автор розробки технології інтелект-карти стверджує, що конспектування у вигляді одноманітного переліку пунктів плану або скороченої інформації збіднює «асоціативний ланцюг», створює відчуття його завершення, у той час, коли потенційно він є нескінчений, утворюючи

основу для виходу за межі відомого. Базовим моментом названої технології у методичній площині є наступне спостереження: на стадії конспектування відбувається процес утрати ключових слів, які висловлюють найбільш важливі ідеї інформаційного джерела. Наслідком чого ми маємо труднощі з формування необхідних асоціацій, ключових понять, концептів, а також прискорення забування інформації.

Т. Бюзен виділив конспектування як найбільш поширений прийом упорядкування й зберігання текстової інформації, а інтелект-карти – це один із методичних засобів, що дозволяє ефективно структурувати й переробляти інформацію. Інтелект-карти виконують функцію когнітивно-методологічну. Ця технологія вчить алгоритму мислення, використовуючи свій творчий та інтелектуальний потенціал, запам'ятовування великих обсягів інформації, алгоритму складання чітких і зрозумілих конспектів лекцій, написання рефератів, курсових проектів і дипломів. Цю технологію використовують для вирішення психолого-методичних проблем, пов'язаних з процесом сприйняття й запам'ятовування нової інформації студентами. Названа проблема знімається за допомогою технології візуалізації інформації, наприклад, замість лінійного розташування тексту в студентському конспекті створюється кольоровий інформаційний проект, що дозволяє проводити спостереження за новою інформацією. Саме технологія візуалізації за допомогою кольору дозволяє не лише оптимальному запам'ятовуванню нового (перенесення інформації з короткострокової пам'яті до довгострокової), а й прискорювати процес навчання, тому що будуть задіяні творчі здібності студентів. Безперечно, ця технологія є ефективним засобом для зняття когнітивних труднощів під час складання й проведення презентацій, самонавчання, під час формування у студентів навичок та вмій анотування наукових статей, аналітичних оглядів, участі у дискусії, проведення контент-аналізу. Дана інноваційна технологія цінна для формування у студентів умінь метакогнітивного контролю власної інтелектуальної діяльності.

Однак для сучасного студента важливо не тільки розвиток своїх інтелектуальних здібностей, творчих задатків, а формування й розвиток комунікативних і аналітичних навичок та вмій. Використання методів «б капелюхів мислення» і «кейс-стаді» забезпечить раціональну підготовку фахівців, які здатні компетентно мислити й приймати оптимальні рішення. Ці методи навчання можуть використовуватися у різних освітніх програмах. Наприклад, ефективно під час захисту творчих проектів задіяти технологію «б капелюхів мислення» Е. де Боно (Edward de Bono). Суттєві методичні моменти цієї технології – кожен студент отримує свій капелюх, що є символом певної функціональної ролі учня у підготовці, проведенні захисту й узагальненні результатів навчального проекту. Базисними навичками, що формуються й розвиваються під час реалізації даної технології є навички аргументації, спростування, узагальнення, ведення дискусії, оцінювання. Концептуальне положення цієї технології – по-перше, уможливити вирішення складних питань, які виникають при необхідності давати об'єктивну оцінку роботі іншої людини, по-друге, колективний розподіл інтелектуальної праці, що сприяє уникненню конфліктів.

Технологію «кейс-стаді» уперше використали викладачі Гарвардської бізнес-школи ще у 1924 році у США. Проте ця технологія пройшла активне перетворення і, розвиваючись, набула широкої популярності серед викладачів немовних вищих навчальних закладів багатьох країн світу. «Кейс-технологія» базується на методі проблемно-ситуативного аналізу, ґрунтується на навчанні шляхом вирішення конкретних завдань-ситуацій. Модель навчання дозволяє використовувати теоретичні знання під час вирішення практичних задач. Це неігрова імітаційна модель активного методу навчання. Основна функція – навчити студентів вирішувати складні неструктуровані проблеми, які неможливо вирішити аналітичним способом. Логіко-структурна схема дій студента у рамках цієї освітньої технології виглядає наступним чином: дослідити

подану ситуацію, розібрати її й запропонувати можливі варіанти вирішення, вибрати із них найкращі. Особливість даної технології – це колективний аналіз проблеми на базі запропонованих матеріалів (кейса). У навчальному процесі прийнято використовувати наступні типи кейсів: практичні (відображають реальні життєві ситуації); навчальні (мета – навчання); науково-дослідницькі (орієнтація на проведення дослідної роботи). Таким чином, використання метода «кейс-стаді» забезпечує інтерес до заданої проблеми, формує правильні професійні навички і вміння.

Позитивним явищем сучасної освіти є її безперервне удосконалення за рахунок не тільки нових педагогічних технологій, а оптимального й раціонального їх комбінування. На нашу думку, таким вдалим методичним рішенням є поєднання кейс-технології й новітніх технологій, які спираються на кооперативний метод організації творчого процесу. Прикладом слугуватимуть освітні технології: «мозковий штурм», «теорія рішення винахідницьких задач (ТРВЗ)», «сінектика», «морфологічний аналіз», під час використання яких студенти можуть прийти до несподіваного відкриття.

Концептуальними положеннями «мозкового штурму» є вільний обмін думками між учасниками навчального процесу щодо вирішення обговорюваної проблеми. При цьому обговоренні категорично забороняється пряма чи непряма критика чужої ідеї, підтримується і заохочується будь-яка ідея, навіть абсурдна. Девізом цієї технології є швидкість, кількість і безпосередність. Чітке слідування такої стратегії необхідне, оскільки допомагає зламати підсвідоме обмеження й упередження, які присутні у студентів за звичайних обставин, і дозволяє особистостями проявити себе по-справжньому творчими. Характерними етапами методики проведення «мозкового штурму» є постановка проблеми, генерування ідей, групування ідей, їх відбір і, важливо не випустити останній етап, оцінювання ідей.

Як продовження методу «мозкового штурму» є метод сінектика, який – основа педагогічної технології сінектика. Концепція цієї технології полягає у вирішенні суперечливих питань, які стимулюють процеси мислення, напрямки якого, за звичай, несподівані й випадкові. Сінектика офіційно створена Вільямом Гордоном і Джорджем Принцом. Опублікована нова технологія у 1961 р. Упровадження в практику української вищої школи отримала ця технологія лише на початку ХХІ ст. Сінектика – це технологія, яка пропонує можливість творчого комбінування несумісних, з першого погляду, речей. У загальних рисах її мету, за словами Панькової Н.М., можливо визначити як робити незвичайне звичайним, а звичайне – незвичним [3, с.139]. Це сприяє, по-перше, ґрунтовності аналізу досліджуваного питання, по-друге, усуненню початкових проблем творчості через створення аналогій, указівок до генерації нових ідей. Таким чином, з'являється можливість отримання нових і нестандартних рішень. Ця технологія, на нашу думку, дозволить розбити звичні розумові алгоритми і освоїти абстрактне мислення, побачити наявні проблеми, старі рішення у новому світлі.

Близькою до технології сінектика є освітня технологія ТРВЗ (теорія рішення винахідницьких задач). Автор концепції інженер, письменник і вчений Г.С.Альтшуллер розробив і визначив провідну ідею цієї технології: перетворення винахідництва у точну науку [30]. Концептуальною основою даної технології є покращення якості і підвищення рівня винаходів за рахунок зняття психологічної інерції і підсилення творчого уявлення. Основні функції й галузі використання ТРВЗ – це вирішення винахідницьких завдань будь-якої складності і напрямку; розвиток творчого уявлення й мислення; прогнозування розвитку технічних систем; розвиток якостей творчої особистості й розвиток творчого колективу [12, с. 43]. ТРВЗ не є у нашому розумінні «чисто освітньою технологією», а, насамперед, уявляє собою узагальнення в абстрактному вигляді досвіду винахідництва і розвитку науки та техніки. Однак, якщо перевести цю

технологію творчості у методичну площину, то вона може стати перспективною методикою освітнього процесу.

Узагальнюючи вищевикладене, з упевненістю можемо констатувати, не зважаючи на багаточисленність нових педагогічних технологій, не слід розглядати будь-яку з них як самодостатню. Можливо, ефективною буде та, яка інтегрує у собі комплекс досягнень декількох педагогічних і психологічних шкіл, педагогічних теорій і концепцій, які перероблено і трансформовано залежно від методичних уподобань, змісту навчальної дисципліни, оснащення навчального процесу, складу студентів, рівня професійної підготовки тощо.

Отже, проведений аналіз дозволяє зробити наступні **висновки**: 1) актуальність проблематики зумовила активізацію дослідницьких зусиль щодо вивчення феномену «інноваційні педагогічні технології» і появу цілої низки наукових робіт, присвячених проблемам зіставлення традиційних і інноваційних освітніх технологій з метою виявлення кращих і найбільш ефективних методів, прийомів і форм організації й проведення навчального процесу у ВНЗ; 2) аналіз представлених у науково-методичній літературі сучасних педагогічних технологій дозволяє виділити структурні компоненти цих технологій, визначити їх концептуальні засади, зробити висновки щодо інтегрованості їх характеру; 3) останнє дозволяє припустити доцільність комплексного використання можливостей різних освітніх інновацій з метою оптимізації й раціоналізації навчального процесу немовного ВНЗ України.

Перспективи подальшого дослідження у даному напрямку вбачаємо у вивченні й узагальненні психолого-педагогічного досвіду передових вітчизняних і зарубіжних вищих шкіл, осмисленні концептуальних основ упроваджених освітніх технологій з метою подальшого розвитку цих інновацій.

Список використаних джерел:

1. Освітні технології: Навчально-методичний посібник / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За заг.ред. О.М. Пехоти. – К. : А.С.К., 2001. – 256 с.
2. Бондаренко В.В., Ланских М.В., Бондаренко Ю.В. Современные педагогические технологии как объективная потребность: Учебно-методическое пособие. – Харьков: ХНАДУ, 2011. – 146 с.
3. Панькова Н.М. Методы организации творческого процесса и активизации творческого мышления в университете // Известия Томского политехнического университета. – 2008. – № 6. – Т. 313. – С. 136 - 140.
4. Антюхов А.В., Ретивых М.В., Фомин Н.В. Современные образовательные технологии в вузе : Учеб. пособ. для магистров и аспирантов. - М.: Пед.об-во России, 2013. – 320 с.
5. Бондаревская Е.В. Личностно ориентированное образование : опыт, разработки, парадигмы. – Ростов на Дону, 1997. - 321 с.
6. Якиманская И.С. Технология личностно ориентированного обучения в современной школе. – М. : Сентябрь, 2000. – 278 с.
7. Ягупов В.В. Теоретичні основи особистісно-орієнтованого навчання // Матеріали Міжнар. наук. конф. «Творча особистість у системі неперервної освіти». - Харків: ХДПУ. – 2000. – С. 414 - 417.
8. Давыдов В.В. Теория развивающего обучения. - М.: ИНТОР, 1996. – 554 с.
9. Махмутов М.И. Организация проблемного обучения. – М. : Педагогика, 1997. – 136 с. / За ред.. С.О. Сисоевой. –К. : ВПОЛ, 2001. – 502 с.
10. Азитова Г.Ш. Современные технологии обучения студентов в вузе // Молодой ученый. – 2015. - № 12.1. – С. 5 - 7.
11. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посіб. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
12. Альтшуллер Г.С., Шапиро Р.Б. О психологии изобретательского творчества // Вопросы психологии. - 1956. - № 6. - С. 37 - 49. [Электронный ресурс]. – режим доступа: <http://www.altshuller.ru/trizo.asp>. – 26.04.2003
13. Тимченко Н.С. Рольова гра як засіб формування професійно-етичних якостей майбутніх службовців –митників // педагогіка і психологія формування творчої особистості : проблеми і пошуки : Зб. наук. праць. – К. - Запоріжжя. – 2002. – Вип. 25. – С. 381 - 384.
14. Пугачев В.П. Тесты, деловые игры, тренинги в управлении персоналом: Учебник для студентов вузов. – М.: Аспект Пресс, 2002. – 285 с.
15. Макшанов С.И. Психология тренинга. – СПб., 1997. – 172 с.
16. М.Е. Бершадского. Когнитивные образовательные технологии XXI века. – Электрон. дан. – [Б.м.], 2015. – URL: http://bershadskiy.ru/index/metod_intellekt_kart/0-32 – (дата обращения: 11.09.2015).
17. Иванов В. Ф. Сучасні комп'ютерні технології і засоби масової комунікації: аспекти застосування / В. Ф. Иванов, О. К. Мелещенко. – К. : ІЗМН, 2006. – 352 с.
18. Крилов І. В. Інформаційні технології: теорія і практика / І. В. Крилов. – К. : Центр, 2006. – 128 с.

19. Про досвід використання мультимедійних технологій у навчальному процесі (у ВНЗ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ime.edu.ua.net/em11/content/09rssseh.htm>.
20. Гладуш В.А. Педагогіка вищої школи : теорія, практика, історія : Навч. посіб. / В.А.Гладуш, Г.І. Лисенко. – Д., 2014. – 416 с.
21. Образовательный портал/ Мультимедиа в образовании / – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ido.edu.ru/open/multimedia/index.html>.
22. Талызина Н.Ф. Управление процессом усвоения знаний. – М. : Изд. МГУ, 1975. – 343 с.
23. Іонова О., Черновол-Ткаченко Р. Гуманістична спрямованість вальдорфської педагогіки // Початкова школа. – 2000. - № 1.- С. 32 - 34.
24. Колесникова Ю.О. Особливості упровадження вальдорфської педагогіки в освітній простір України./ Ю.О. Колесникова. – Мелітополь, 2002. – 56 с.
25. Бьюзен Т. и Б. Супермышление / Т. и Б. Бьюзен / Пер. с англ. Е.А. Самсонов. — 4-е изд. — Мн.: "Попурри", 2007. - С. 54 - 55.
26. Костюкевич Е. Ф. Использование метода интеллект-карт в образовательном процессе [Электронный ресурс] / Е.Ф. Костюкевич // Фестиваль педагогических идей «Открытый урок». – Электрон. дан. – [Б.м.], 2015. – URL: <http://festival.1september.ru/articles/602963/> – (дата обращения: 11.09.2015).
27. Кузнецов Л. В. Методическая разработка по применению карт памяти на уроках [Электронный ресурс] / Л.В. Кузнецов / Бьюзен Т. и Б. Интеллект-карты : Практическое руководство / Пер.с англ. Е.А.Самсонова. - Минск: Поппури, 2010. – URL: <http://lib2.znate.ru/docs/index-336650.html> – (дата обращения: 11.09.2015).
28. Вагина М. В. Использование метода кейс-стади как образовательной технологии. – Электрон. дан. – [Б.м.], 2015. – URL: <http://www.gup.ru/events/smi/detail.php?ID=166183> – (дата обращения: 11.09.2015).
29. Панькова Н.М., Кабанова Н.Н. Современные образовательные технологии в вузе // Современные проблемы науки и образования. – 2015. - № 2 (Ч. III). URL : <https://www.sciemce-education.ru/ru/article/view?id=23746>.
30. Альтушеллер Г.С. Творчество как точная наука.- 2-еизд. допол. - Петрозаводск : Скандинавия, 2004. - 208 с.

Транслітерація списку використаних джерел:

1. Osvitni tehnologii : navchalno-metodichnsj posibnik / O.M. Pjehota, A.Z. Kiktenko, O.M. Lubarska. – Kiiv : A.S.K., 2001. – 256 pp.
2. Bondarenko V.V., Lanskih M.V., Bondarenko J.V. Sovremenie pedagogicheskie tehnologii kak obektivnaya potrebnost : Uchebno-metodicheskoe posobie. – Harkov : HNADU, 2011. – 146 pp.
3. Pankova N. M. Metodi organizatsii tvorcheskogo protsessa I aktivizatsii tvorcheskogo mishleniya v universitete // Izvestie Tomskogo politehnicheskogo univerrsiteta. – 2008. - № 6. – Т. 313. – 136-140 pp.

4. Antyuhov A.V., Retivih M.V., Phomin N.V. Sovremennie obrazovatelnie tehnologii v vuze : Ucheb. Posobie dlya magistrrov I aspirantov. – M. : Ped. Ob-vo Rossii, 2013. – 320 pp.
5. Bondarevskaya E.B. Lichnostno orientirovannoe obrazovanie : opit, razrabotki, paradigmi. – Rostov na Donu, 1997. - 321 pp.
6. Yakimanskaya I.S. Tehnologiya lichnostno orientirovannogo obucheniya v sovremennoj shcole. – M. : Sentyabr 2000. – 278 pp.
7. Yagupov V.V. Toeretichni osnovi osobistisno-orientovanogo navchannya // Materiali Mizhnar. Nauk. konph. : Tvorchia osobistist u sistemi neprerivnoi osviti. – Harkiv : HDPU. – 2000. – P. 14 - 417.
8. Davidov V.V. Teoriya razvivjuchego obucheniya. – M.: INTOR, 1996. – 554 pp.
9. Mahmutov M. I. Organizaziya problemnogo obucheniya. – M. : Pedagogika, 1997. – 136 pp.
10. Azitova G. Sh. Sovremennie tehnologii obucheniya studentov v vuze // Molodoj uchenij. 2015. - № 12.1. – P. 5 - 7.
11. Dichkivcka I.M. Innovatsijni pedagogichni tehnologii : Navch. Posib. – Kiiv : Akademvidav., 2004. – 352 pp.
12. Altshuller G. S., Shapiro R.B. O psihologii izobretatelscogo tvorchestva // Voprosi psihologii. - 1956. - № 6. - P. 37 - 49. [Elektronnij resurs]. – rezhim dostupa : <http://www.altshuller.ru/trizo.asp>. – 26.04.2003
13. Tymchenko N.S. Rol'ova hra yak zasib formuvannya profesiyno-etychnykh yakostey maybutnikh sluzhbovtsiv–mytnyktiv // pedahohika i psykholohiya formuvannya tvorchoyi osobystosti : problemy i poshuky : Zb.nauk.prats'. – K.-Zaporizhzhya. – 2002. – Vyp. 25. – P. 381 - 384.
14. Puhachev V.P. Testы, delovыe ыгры, trenynhy v upravlenyy personalom : Uchebnyk dlya studentov vuzov. – M. : Aspekt Press, 2002. – 285 pp.
15. Makshanov S.Y. Psykholohyya trenynha. – SPb., 1997. – 172 pp.
16. Bershadskoho M.E. Kohnytyvnye obrazovatel'nye tehnolohyy XXI veka. – Эlektron. dan. – [B.m.], 2015. – URL: http://bershadskiy.ru/index/metod_intellekt_kart/0-32 – (data obrashchenyya: 11.09.2015).
17. Ivanov V. F. Suchasni komp"yuterni tehnolohiyi i zasoby masovoyi komunikatsiyi: aspekty zastosuvannya / V. F. Ivanov, O. K. Meleshchenko. – K. : IZMN, 2006. – 352 pp.
18. Krylov I. V. Informatsiyni tehnolohiyi : teoriya i praktyka / I. V. Krylov. – K. : Tsentr, 2006. – 128 pp.
19. Pro dosvid vykorystannya mul'tymediynykh tehnolohiy u navchal'nomu protsesi (u VNZ) [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.ime.edu.ua.net/em11/content/09rssseh.htm>.
20. Hladush V.A. Pedahohika vyshchoyi shkoly : teoriya, praktyka, istoriya : Navch. posib. / V.A.Hladush, H.I. Lysenko. – D., 2014. – 416 pp.
21. Obrazovatel'nyy portal/ Mul'tymediya v obrazovanny / – [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.ido.edu.ru/open/multimedia/index.html>.
22. Табызына N.F. Upravlenye protsessom usvoenyya znanyy. – M. : Yzd. MHU, 1975. – 343pp.

23. Ionova O., Chernovol-Tkachenko R. Humanistychna spryamovanist' val'dorfs'koyi pedahohiky // Pochatkova shkola. – 2000. - № 1.- P. 32 - 34.
24. Kolesnykova Yu. O. Osoblyvosti uprovadzhennya val'dorfs'koyi pedahohiky v osvitniy prostir Ukrainy / Yu. O. Kolesnykova – Melitopol', 2002. – 56 pp.
25. Byuzen T. y B. Supermyshlenye / T. y B. B'yuzen; per. s anhl. E.A. Samsonov. — 4-e yzd. — Mn.: "Popurry", 2007. - P. 54 - 55.
26. Kostyukevych E. F. Yspol'zovanye metoda yntellekt-kart v obrazovatel'nom protsesse [Электронныу resurs] / E.F. Kostyukevych // Festyval' pedahohycheskykh ydey «Открытыу урок». – Электрон. дан. – [B.m.], 2015. – URL: <http://festival.1september.ru/articles/602963/> – (data obrashchenyya: 11.09.2015).
27. Kuznetsov L. V. Metodycheskaya razrabotka po pryomenenyyu kart pamyaty na urokakh [Электронныу resurs] / L.V. Kuznetsov / B'yuzen T. y B. Yntellekt-karty. Praktichesкое rukovodstvo/per.s anhl. E.A.Samsonova. Mynsk: Poppury, 2010. – URL : <http://lib2.znate.ru/docs/index-336650.html> – (data obrashchenyya: 11.09.2015).
28. Vahyna M. V. Yspol'zovanye metoda keys-stady kak obrazovatel'noy tekhnolohyy. – Электрон. дан. – [B.m.], 2015. – URL: <http://www.gup.ru/events/smi/detail.php?ID=166183> – (data obrashchenyya: 11.09.2015).
29. Pan'kova N.M., Kabanova N.N. Sovremennyye obrazovatel'nyye tekhnolohyy v vuze // Sovremennyye problemy nauky y obrazovanyya. – 2015. - № 2. - Ch. III. URL : <https://www.sciemce – education.ru/ru/article/view?id=23746>.
30. Al'tusheller H.S. Tvorchestvo kak tochnaya nauka. - 2-eyzd. Dopol.- Petrozavodsk : Skandynavyya, 2004. - 208 pp.

Видано

Васецька Л.І., Морозова О.В. Концептуальні засади сучасних педагогічних технологій у немовному ВНЗ // Гуманітарний вісник ДВНЗ. – Вип. 37-1. - Т.V (73) : Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. – К. : Гнозис, 2017. – С. 61 – 75.